

Діяльнісно-змістовий	- етапи процесу професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури до анімаційної діяльності в загальноосвітній школі;
	- організаційні форми і методи професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури до анімаційної діяльності в загальноосвітній школі;
	- засоби професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури до анімаційної діяльності в загальноосвітній школі.

ВИСНОВКИ Й ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. Отже, анімаційна діяльність як чинник формування творчої особистості майбутнього спортивного педагога, дозволяє вдосконалювати зміст фізкультурної освіти, а сукупність знань та умінь майбутніх спеціалістів у галузі фізичної культури, відповідність їх особистісних характеристик специфіці анімаційної діяльності, формує професійну готовність майбутніх фахівців фізичної культури до використання засобів анімаційної діяльності в організації навчального та позанавчального процесу. Наукова значущість цієї проблеми є перспективною для подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аванесова Г.А. Культурно-досуговая деятельность: теория и практика организации / Г. А. Аванесова. – М.: Аспект Пресс, 2006. – 236 с.
2. Грига І.М. Вступ до соціальної роботи: навчальний посібник для студентів ВНЗ / Т.В. Семигіна, І.І. Мигович, В.В. Покладова, І.М. Грига. – К.: Академія, 2005. – 304 с.
3. Никитский М.В. Теоретические и исторические аспекты современной социокультурной анимационной деятельности / М.В. Никитский // Вестник ПСТГУ. Педагогика. Психология. – 2008. – Т.4, №3. – С. 28.
4. Пангелов Б.П. Аспекти підготовки фахівців з туристсько-краєзнавчої роботи педагогічних ВНЗ / Б.В. Пангелов // Туризм у ХХІ столітті. – К.: Знання Україна, 2002. – С. 434–437.
5. Сущенко Л.П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект): Монографія. – Запоріжжя: Запоріж. держ. ун-т, 2033. – 416 с.
6. Чернявський М.В. Оптимізація фізичного виховання молодших школярів засобами рекреації / М.В. Чернявський // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту: зб. наук. пр. [за ред. С.С. Єрмакова]. – Х.: ХДАДМ, 2009. – №11. – С. 132-143.
7. Шульга І.І. Педагогічна анімація на практиці соціального виховання / І.І. Шульга // Шкільні технології. – 2006. – № 3. – С. 134-136.
8. Academy of Sports and Physical Training [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.aefs.edu.al/>.
9. Dumazedier Zhojr Rozhe. Sociologie empirique du loisir. P., 1974.
10. National Academy of Physical Education and Sports [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ceebd.co.uk/ceeed/un/rom/ro010.htm>.

Форостян О.І.

Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського, (м. Одеса)

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ВАДАМИ ЗОРУ В СИСТЕМІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ, АДАПТАЦІЇ ТА ІНТЕГРАЦІЇ

У статті приводяться результати експериментально-педагогічних досліджень з впливу фізичних навантажень, а також викладаються методичні прийоми фізичного виховання в системі соціальної адаптації та інтеграції дітей з порушенням зору. Активні заняття фізичними вправами дозволяють частково компенсувати відсутність у сліпих зору, дякуючи значному удосконаленню мускульно-рухових відчуттів і функцій інших аналізаторів. Систематичні заняття фізичними вправами покращують здоров'я людини, одночасно сприяють виправленню і координації рухів, постави, ходи, розвитку фізичних здібностей, вихованню морально-вольових якостей, соціалізації та інтеграції в суспільство.

Ключові слова: фізичні вправи, діти з порушеннями зору, корекція, корекційно-розвиваючий вплив.

Форостян О.И. Физическое воспитание детей с нарушениями зрения в системе социализации, адаптации и интеграции. В статье приводятся результаты экспериментально-педагогических исследований влияния физических нагрузок, а также излагаются методические приемы физического воспитания в системе социальной адаптации детей с нарушением зрения. Активные занятия физическими упражнениями позволяют частично компенсировать отсутствие у слепых зрение, благодаря значительному усовершенствованию мускульно-двигательных ощущений и функций других анализаторов. Систематические занятия физическими упражнениями улучшают здоровье человека, одновременно содействуют исправлению и координации движений, походки, развития физических способностей, воспитанию нравственно-волевых качеств, социализации и интеграции в общество.

Ключевые слова: физические упражнения, дети с нарушениями зрения, коррекция, коррекционно-развивающее влияние.

Frostyan O.I. Physical training of children with sight infringements in system of socialization of adaptation and integration. The article gives the results of experimental-pedagogical research. Techniques of physical education in the system of social adaptation of the deaf children are presented. Researchers in the field of physical training took away great attention to corporal exercises, gymnastics with shells, to gymnastic breath, employment on a bicycle were recommended. At the present stage of development of a society of carrying out of complex actions for socialisation of people with special educational needs and their attraction to active life — one of priority directions of social policy. The important role in the solved problems of correction,

rehabilitation and social integration of children with the limited possibilities is played now by means of adaptive physical training. Variety and an orientation of physical exercises which are applied in system of adaptive physical training, variability of their performance allow to carry out selection and their necessary association taking into account problems of correction of impellent infringements and increase of physical readiness of pupils of special schools to an optimum level. One of the central roles at studying of social processes is played at this time by the system approach as he contains possibilities of interdisciplinary research of any problem from the point of view of the general laws of development which can be used at the decision of the specific targets put by us taking into account specificity of correctional pedagogic. Socialisation is a mastering by the individual of social experience, system of social communications and relations. In the course of socialisation the person gets the belief, socially approved norms of the reference necessary for it for normal life in a society. Active employment by physical exercises allow to compensate partially absence at blind sight, thanks to considerable improvement of muskulno-impellent sensations and functions of other analyzers. Regular employment by physical exercises improve health of the person, simultaneously promote correction and coordination of movements, gait, development of physical abilities, education of moral-strong-willed qualities, socialisation and integration into a society.

Key words: *physical exercises, children with infringements of sight, correction, correctional-developing influence.*

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливу роль у вирішенні проблеми корекції, реабілітації та соціальної інтеграції дітей з порушеннями зору в умовах сьогодення відіграють засоби адаптивного фізичного виховання. Проведення комплексних заходів щодо соціалізації людей з особливими освітніми потребами та залучення їх до активного життя — один із пріоритетних напрямів соціальної політики. Різноманітність і спрямованість фізичних вправ, що застосовуються в системі адаптивного фізичного виховання, варіативність їх виконання дозволяють здійснювати добір і необхідне їх поєднання з урахуванням завдань корекції рухових порушень і підвищення фізичної підготовленості учнів спеціальних шкіл до оптимального рівня. Одну із центральних ролей при вивченні соціалізаційних процесів у цей час грає системний підхід, оскільки він містить можливості міждисциплінарного дослідження будь-якої проблеми з погляду загальних закономірностей розвитку, які можуть бути використані при рішенні поставлених нами конкретних завдань із урахуванням специфіки корекційної педагогіки. Недолік зору, порушуючи активність людини на біологічному рівні, викликає порушення активності і на соціальному. Зменшена кількість зорових подразників та зовнішніх просторових ознак не дозволяє дитині вільно пересуватись та пізнавати світ. Загальне зниження активності дитини відбивається на протіканні психічного розвитку. Виявлені відхилення пізнавальної діяльності у сліпих і слабозорих дітей переконливо свідчать про те що її розвиток знаходиться у прямій залежності від ступеня порушення зору і причин його зниження. Зміст психокорекційної роботи дозволяє підготувати сліпих і слабозорих дітей до необхідного рівня готовності до навчання шляхом реалізації диференційованого підходу, використання потенціальних можливостей учнів, формування у них ефективних прийомів використання порушеного і збережених аналізаторів. Активні заняття фізичними вправами дозволяють частково компенсувати відсутність у сліпих зору, дякуючи значному удосконаленню мускульно-рухових відчуттів і функцій інших аналізаторів. Систематичні заняття фізичними вправами покращують здоров'я людини, одночасно сприяють виправленню і координації рухів, постави, ходи, розвитку фізичних здібностей, вихованню морально-вольових якостей, соціалізації та інтеграції в суспільство. На сучасному етапі розвитку суспільства проведення комплексних заходів щодо соціалізації людей з особливими освітніми потребами та залучення їх до активного життя — один із пріоритетних напрямів соціальної політики. Їх соціальний статус є важливим показником як рівня розвитку держави, так і рівня прогресивності суспільства в цілому.

Провідною ідеєю сучасної спеціальної освіти є досягнення такого рівня освідченності, який відповідає потенційним можливостям дітей з особливими освітніми потребами, їхня підготовка до адаптації та інтеграції в сучасне суспільство, формування активних рис особистості, яка здатна не лише споживати, а й створювати соціально-культурні й матеріальні цінності. Важливу роль у вирішенні проблеми корекції, реабілітації та соціальної інтеграції дітей з обмеженими можливостями в умовах сьогодення відіграють засоби адаптивного фізичного виховання (Н.Г. Байкіна, Я.В. Крет). Різноманітність і спрямованість фізичних вправ, що застосовуються в системі адаптивного фізичного виховання, варіативність їх виконання дозволяють здійснювати добір і необхідне їх поєднання з урахуванням завдань корекції рухових порушень і підвищення фізичної підготовленості учнів спеціальних шкіл до оптимального рівня. Адаптація, соціалізація та інтеграція особистості з порушеним зором базувалась на розроблених у вітчизняній психології фундаментальних положеннях про те, що особистість - це цілісна психологічна структура, яка формується в процесі життя людини на основі засвоєння нею суспільних форм свідомості та поведінки (Л.С.Виготський). Психомоторний розвиток особистості з порушеним зором можливий тільки в спілкуванні з дорослими і відбувається перш за все в тій діяльності, яка на даному етапі онтогенезу є провідною. Процес соціальної адаптації залежить від розуміння природи людини й створення його цілісного образу. Це положення здобуває особливе значення для людей, що оточують дитини із проблемами в розвитку. При всім різноманітті підходів до розуміння феномена людини в сфері природних, фізико-математичних і гуманітарних наук дослідники єдині в розумінні двоїстої природи людини, з одного боку, людина - природна істота, з іншого боку, людина - суспільна істота (Л.С.Виготський та ін.). Встановлено, що тільки в соціальному середовищі, у спілкуванні, у різних видах діяльності через засвоєння готових форм і способів соціального життя відбувається становлення особистості й вироблення її власних орієнтацій.

Об'єкт дослідження - фізичне виховання дітей з вадами зору.

Предмет дослідження - соціальна адаптація та інтеграція дітей з вадами зору в системі фізичного виховання.

Мета дослідження полягає в тому, щоб, обґрунтувавши в теоретико-методологічному плані соціально-педагогічні умови соціалізації, адаптації та інтеграції сліпих та слабозорих дітей, визначити шляхи їхньої реалізації в системі фізичного виховання.

Результати дослідження. Одну із центральних ролей при вивченні соціалізаційних процесів у цей час грає системний підхід, оскільки він містить можливості міждисциплінарного дослідження будь-якої проблеми з погляду загальних закономірностей розвитку, які можуть бути використані при рішенні поставлених нами конкретних завдань із урахуванням специфіки корекційної педагогіки. Соціалізація - це засвоєння індивідом соціального досвіду, системи соціальних зв'язків і

відносин. У процесі соціалізації людина здобуває переконання, суспільно схвалювані норми поведінки, необхідні йому для нормального життя в суспільстві. На думку Л.С.Виготського [2] «соціальне виховання переможе дефективність. Сліпий залишиться сліпим, глухий - глухим, але вони перестануть бути дефективними, тому що дефективність є поняття соціальне». Інакше кажучи, серед біологічних і соціальних факторів, що впливають на життя дітей, що мають проблеми у своєму розвитку, більше значення мають соціальні. Недолік зору, порушуючи активність людини на біологічному рівні, викликає порушення активності і на соціальному. Зменшена кількість зорових подразників та зовнішніх просторових ознак не дозволяє дитині вільно пересуватись та пізнавати світ. Загальне зниження активності дитини відбивається на протіканні психічного розвитку [1]. При відсутності чи значному збідненні зорового сприйняття навколишнього світу в розвитку тих чи інших функцій виникає низка вторинних відхилень. Глибокі порушення зору прямо або опосередковано викликають різні особливості в психічному розвитку дітей. Порушення зорового аналізатора, викликані хворобливими факторами, призводять до особливого психічного розвитку [2, 4, 5].

Згідно з теорією Л.С. Виготського [3], у дитини внаслідок первинного дефекту (при сліпоті або слабозорості це порушення зорового сприймання) виникають вторинні відхилення у розвитку - зміни процесів сприймання інших модальностей, своєрідність запам'ятовування, порушення особистісного розвитку (волі, впевненості, самооцінки, самостійності та ін.). У сліпих дітей, позбавлених можливості орієнтуватись у просторі за допомогою зору, добре розвиваються інші способи орієнтування, пов'язані з дотиковими, слуховими, та іншими відчуттями, які певною мірою компенсують сліпий дитині втрачені можливості зорової орієнтації у просторі (Н.Г.Байкіна, Б.В.Сермєєв, Л.І.Солнцева). При сліпоті та слобозорості первинним дефектом є більше або менше виражені порушення функції зорового сприймання, обумовлені хворобливими впливами на орган зору, при цьому в розвитку дітей виникають вторинні, третинні тощо відхилення - недостатність орієнтування в просторі, обмеженість та порушення адекватності предметних уявлень про оточуючий світ, своєрідність ходи, міміки обличчя, деякі особливості характеру (І. С. Моргуліс, Б.В.Сермєєв, Л.І.Солнцева, Є.П.Синьова). Якщо виховання дитини з тим чи іншим порушенням з самого раннього періоду не враховує виникнення специфічних особливостей і ускладнень в оволодінні соціальною культурою, вони стають стійкими вторинними відхиленнями психічного розвитку [1, 3].

Ступінь збереженості зорових уявлень залежить від віку, в якому наступила сліпота, та від змісту й організації пізнавальної діяльності осліплених дітей. Образні уявлення можуть зберігатись у них досить довго, не згасати навіть протягом усього життя (М.І.Земцова, І.С.Моргуліс, Л.І.Плаксина). Для соціальної реабілітації важливим є урахування особливостей і закономірностей компенсації і як фізіологічного так і патологічного процесу (Л.С.Виготський, М.І.Земцова, Л.І.Солнцева, Є.П.Синьова). При відсутності чи значному об'єднанні зорового сприйняття навколишнього світу в розвитку тих чи інших функцій виникає низка вторинних відхилень. При порушенні зору особливо страждає формування рухового аналізатора, утруднюється пошуково-орієнтувальна діяльність, що погіршує орієнтацію на заняттях фізичними вправами і спортом (Б.В.Сермєєв).

Ще більше складності відчувають діти при ходьбі по обмеженому простору. Ходьба характеризується великою хвиле подібністю, із боку в бік, а лінія рухів у них наближається то до одного боку обмежень, то в окремих ділянках заходить за них, потім знову наближається ближче до вихідної. При ходьбі сліпі діти і підлітки вимушені орієнтуватись у просторі, зберігати рівновагу рухів, утримувати тіло у певному положенні. Особи з порушеним зором опиняються в складних умовах, вони опираються на неповноцінний зір. У зв'язку з цим, розвиток рухів не стабільний. У процесі руху вони не здатні вирішити основного завдання - зберігати рівновагу при ходьбі, оскільки вимушені орієнтуватись у просторі [2, 4]. Дослідниками а галузі фізичного виховання приділялась велика увага тілесним вправам, гімнастиці зі снарядами, гімнастичному диханню. Рекомендовувались заняття на велосипеді, які сприяли розвитку мускулів. Рухи, на їх думку, збуджують апетит, а разом з ним з'являється сила, енергія, розумовий розвиток [1,5]. В умовах дефіциту сенсорної інформації стає можливим шлях формування уявлень про той чи інший предмет не природним і звичайним шляхом від чуттєвого образу до поняття, а навпаки, від поняття до образу. Відбувається наповнення понять чуттєвими даними формування вторинних уявлень на основі існуючих понять. Вирішення проблеми підготовки осіб з порушеним зором для інтеграції в сучасне суспільство пов'язане зі змінами корекційних завдань. Корекція психофізичного розвитку сліпих і слабозорих дітей визначається і детермінується цілою низкою факторів спеціального і психолого-педагогічного характеру. Основні принципи корекційної роботи базуються на розумінні взаємовідносин загальних та індивідуальних законів розвитку дітей зі втратою зору, співвідношення біологічного і соціального, навчання і розвитку, зв'язку первинного і вторинного дефектів, часу їх настання, умов виховання. Багатофакторність детермінації корекційного процесу визначає систему корекції, багатоманітність її структури на різних етапах сліпої людини.

Шляхи корекції психомоторного розвитку сліпих і слабозорих дітей розглядалися у роботах Б.В.Сермєєва. Вони вказують на перегляд всієї системи виховання шляхом переосмислення процесів, конструювання нових моделей на основі інтеграційного, цілісного підходу до реалізації послідовності у всіх ланках естетичного виховання. Виявлені відхилення пізнавальної діяльності у сліпих і слабозорих дітей переконливо свідчать про те що її розвиток знаходиться у прямій залежності від ступеня порушення зору і причин його зниження. Вона вважає, що зміст психокорекційної роботи дозволяє підготувати сліпих і слабозорих дітей до необхідного рівня готовності до навчання шляхом реалізації диференційованого підходу, використання потенціальних можливостей учнів, формування у них ефективних прийомів використання порушеного і збереженого аналізаторів.

ВИСНОВКИ

1. Проблема корекції психомоторного розвитку сліпих і слабозорих дітей має важливе державне значення. Це забезпечує їх повернення до праці і до активного життя. Інтеграція сліпих і слабозорих дітей у загальноосвітню систему є надійним засобом формування адекватного відношення в суспільстві до дітей зі спеціальними вимогами. Проте при цьому необхідно застосовувати методи навчання, які направлені на формування усвідомлення їх рухової діяльності, досягнення якої забезпечить їх успішну соціально-побутову адаптацію.

2. Перебудова соціального життя й економічної діяльності України невідворотно викликала зміни цілей і завдань

навчання інвалідів зору. Це поставило вимогу підсилення підготовки учнів до життя, активізації всієї їх діяльності, уміння орієнтуватись і знайти себе в сучасному мінливому технічно оснащеному світі.

3. Активні заняття фізичними вправами дозволяють частково компенсувати відсутність у сліпих зору, дякуючи значному удосконаленню мускульно-рухових відчуттів і функцій інших аналізаторів.

4. Систематичні заняття фізичними вправами покращують здоров'я людини, одночасно сприяють виправленню і координації рухів, постави, ходи, розвитку фізичних здібностей, вихованню морально-вольових якостей, соціалізації та інтеграції в суспільство.

ЛІТЕРАТУРА

1. Байкіна Н.Г. Диагностика й корекція психомоторного розвитку осіб з порушенням зору : [навч. посіб.] / Н. Г. Байкіна, Я. В. Крет. — Запоріжжя : ЗНУ, 2005. - 396 с.
2. Выготский Л. С. Основные проблемы современной дефектологии / Л. С. Выготский // Проблемы дефектологии. — М., 1995.— С. 173 с.
3. Земцова М. И. Пути компенсации слепоты в процессе познавательной и трудовой деятельности / М. И. Земцова. - М. : АПН РСФСР, 1956. — С. 37-45.
4. Лесгафт П.Ф. Избранные педагогические сочинения / П. Ф. Лесгафт. — М. : Академия педагогических наук РСФСР, 1952. - Т. 2. — 323 с.
5. Моргулис И.С. Теоретические основы коррекционно-воспитательного процесса в младших классах школы слепых: авт. дис. на соискание учен. степ. док. пед. наук : спец. 13.00.03 «Специальная педагогика» / И. С. Моргулис. - М., 1984. — 27 с.
6. Physical activity and health in Europe: evidence for action / eds. N. Cavill, S. Kahlmeier, F. Racioppi. — Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 2006. — 40 p.
7. Spear H. J. Reading, Writing, and Having Babies: A Nurturing Alternative School Program / H. J. Spear // Journal of School Nursing. — 2002. — №18 (October 1). — P. 293–300.
8. Gipps F. Assesment: A Teachers Guide to study / F. Gipps, S. Stobart — London: David Fulton, 2001. — 176 p.

Хамер Самер

Національний університет фізичного виховання і спорту України

ДО ПИТАННЯ ТЛУМАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ФІТНЕС-ТЕХНОЛОГІЇ

В статті на основі аналізу літературних джерел визначено поняття «технологія», «фітнес-технологія». Виділено ряд загальних ознак, характерних для сучасних науково-обґрунтованих фітнес-технологій, серед яких - інноваційність, інтегративність, спрямованість на досягнення цілей фітнесу, варіативність, мобільність, адаптивність до контингенту, емоційна спрямованість та результативність. На основі досвіду фахівців з проблеми досліджень виділені вимоги до складання фітнес-технологій, серед яких основним є підготовка фітнес-програм з урахуванням індивідуальних можливостей контингенту і пріоритетної спрямованості занять.

Ключові слова: фітнес-технологія, фізичне виховання, фітнес-програма.

Хамер Самер. К вопросу толкования понятия технологии фитнеса. В статье на основе анализа литературных источников определены понятия «технология», «фитнес-технология». Выделен ряд общих признаков, характерных для современных научно-обоснованных фитнес-технологий, среди которых - инновационность, интегративность, направленность на достижение целей фитнеса, вариативность, мобильность, адаптивность к контингенту, эмоциональная направленность и результативность. На основе опыта специалистов по проблеме исследованной выделены требования к составлению фитнес-технологий, среди которых основным является подготовка фитнес-программ с учетом индивидуальных возможностей контингента и приоритетной направленности занятий.

Ключевые слова: фитнес-технология, физическое воспитание, фитнес-программа.

***Khamer Samer. To the question of interpretation of concept of technology of fitness.** In this article there has been defined that the problem of introduction of the organizational and methodical conditions for the fitness technologies implementation into the system of physical education of Palestinian youth has not been studied, which does not allow using the health-improving and recreational potential of fitness technologies in the health improvement of the population. The aim of the research is systematization and generalization of the data from the scientific-methodical literature and international experience on the problems of the modern fitness technologies development. The research methods are theoretical analysis of specialist literature, the Internet sources and up-to-date practice. In the article based on the analysis of the literature sources we have determined the notions of technology and fitness technology. It has been specified that a peculiar feature of the appearance of the fitness technologies notion is their focus on the solution of the fitness tasks accordingly to its principles, peculiarities of the young people motivation for their being involved into fitness workouts. A number of general signs characteristic for the modern scientifically substantiated fitness technologies, among which there are innovation, integrity, focus on fitness aim achievement, variability, mobility, adaptation to contingent, emotional focal points and performance, have been defined. Basing on the experts' experience concerning the research problems, there have been specified the requirements to making up the fitness technologies having health-improving values, development of fitness programs considering the contingent's individual abilities and the workouts priorities. The prospect for further research is a development of the ways for the implementation of modern fitness technologies in the structure of the national physical education of Palestine, which will create conditions for effective solution of tasks aimed at the health-improvement of Palestinian youth.*

Key words: fitness technology, physical education, fitness program.